

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2013

MATSHWAO: 100

NAKO: dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 7.

DITAELO HO MOHLAHLUWA

1. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A:	Moqoqo	(50)
KAROLO YA B:	Ditema tsa kgokahano tse telele	(30)
KAROLO YA C:	Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane	(20)
2. Bala ditaelo TSOHLE ka hloko.
3. Araba potso e le NNGWE karolong e nngwe le e nngwe.
4. Qala karolo E NNGWE le E NNGWE leqepheng le LETJHA.
5. O tlameha ho etsa moralo wa tema eo o e ngolang (ka ho iketsetsa mmapa wa monahano kapa daekramo/tjhate e bontshang tatellano ya mehopolo kapa ho etsa feela lenane la dintlha tseo o tlang ho ngola ka tsona). Ha o qeta lekola botjha mosebetsi wa hao ka ho o bala hape, ho o nahanisisa, ho o hlaola diphoso, le ho nehelana ka tema e ntle. Moralo o etswe ditemeng tsohle. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela mehato ena hloko.
6. Meralo yohle e totobatswe hantle hore ke meralo, pele ho hlahiswa tema e ngolwang.
7. O eletswa ho sebedisa nako ka mokgwa ona:

Metsotso e 80 ho araba KAROLO YA A
Metsotso e 40 ho araba KAROLO YA B
Metsotso e 30 ho araba KAROLO YA C
8. Nomora dikarabo tsa hao feela jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.
9. Ngola sehlooho se loketseng tema eo o ikgethelang yona.

ELA HLOKO: Sehlooho se se ke sa balellwa e le karolo ya palo ya mantswe.
10. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha sehlooho SE LE SENG mme o ngole moqoqo wa bolelele ba mantswe a 400 ho isa ho a 450. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, mme o boele o lekole mosebetsi wa hao botjha ho hlaola diphoso.

- 1.1 Dikolong ho se ho na le mefuta e mengata ya dipapadi eo baithuti ba ka kgethang ho yona. Ngola moqoqo ka sehlooho sena:

Papadi eo ke e ratang sekolong sa ka.

[50]

- 1.2 Dikolong tsa rona kemedi ya baithuti e kgethetswe ho hlokomela ditlhoko le ditabatabelo tsa baithuti, feela dikolong tse ding ha e phethahale. Ngola moqoqo ka sehlooho sena:

Kemedi ya baithuti dikolong tse ding ha e phethahatse ditlhoko le ditabatabelo tsa baithuti.

[50]

- 1.3 Boholo ba setjhaba sa Afrika Borwa bo hloka mesebetsi. Ngola moqoqo ka sehlooho sena:

Mathata a bakwang ke tlhokeho ya mesebetsi Afrika Borwa.

[50]

- 1.4 Ho ba moetapele wa setjhaba ho hloka boitsebelo, boiphihlelo le bokgoni. Kgetha lehlakore, mme o ngole moqoqo ka sehlooho se le seng mona.

Ho bohlokwa ho ba le mangolo a thuto e phahameng hore o tle o be moetapele setjhabeng.

KAPA

Ha ho bohlokwa ho ba le mangolo a thuto e phahameng hore o tle o be moetapele setjhabeng.

[50]

- 1.5 Matsatsing a kajeno bongata ba batjha ba se ba apara ka mokgwa o fapaneng le wa ba matsatsing a kgale. Ngola moqoqo ka sehlooho sena:

Moaparo wa batjha ba kajeno o amohelehile ebile ha o a amoheleha.

[50]

- 1.6 Baithuti ba bangata ba se ba itahletse ka setotswana tshebedisong ya dithethefatsi. Ngola moqoqo ka sehlooho sena.

Seo nka se etsang ho thibela tshebediso ya dithethefatsi sekolong.

[50]

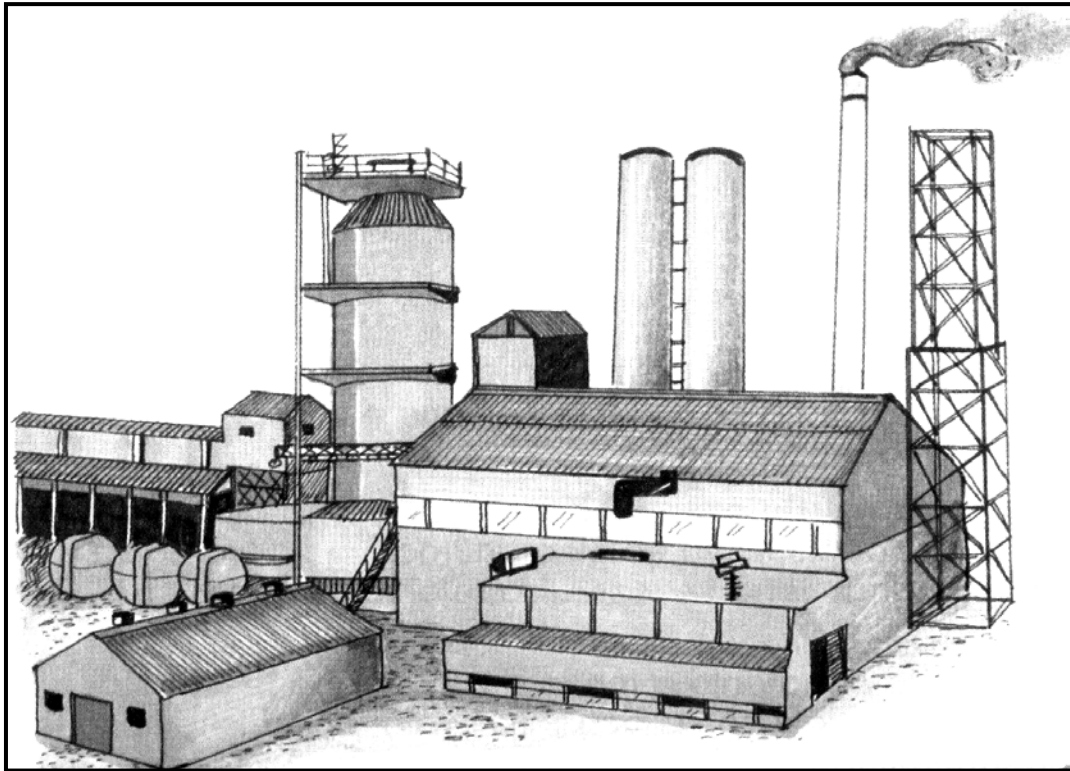
- 1.7 Boha setshwantsho sena se ka tlase, e be o ngola moqoqo o itshetlehileng mohopolong wa sehlooho o qholotswang/hlahiswang ke setshwantsho sena maikutlong a hao. Iqapele sehlooho sa hao.

[Setshwantsho se qotsitse bukeng ya *Sesotho sa Nnete*; *Kereite* 9, Phuroe le ba bang; 2006: 12]

[50]

- 1.8 Boha setshwantsho sena se ka tlase, e be o ngola moqoqo o itshetlehileng mohopolong wa sehlooho o qholotswang ke setshwantsho sena maikutlong a hao. Iqapele sehlooho sa hao.

[Setshwantsho se qotsitse bukeng ya *Sediba, Kereite 10*, Maletle le ba bang: 2001: 77]

[50]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2**

Kgetha mme o ngole tema E LE NNGWE ya bolelele ba mantswe a 180 ho isa ho a 200 (dikahare feela). Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, mme o boele o lekole mosebetsi wa hao botjha ho hlaola diphoso.

- 2.1 Motswalle wa hao o hapile tlhodisano ya tjhelete e kaalo ka R25 000. Mo ngolle **lengolo** o mo thoholetsa ka tlhoho eo. [30]
- 2.2 O moqolotsi wa ditaba tsa lesedinyana le itseng. Motseng wa heno baahi ba lla ka kgaello ya ditshebeletso. O memme lekhanselara ho le hloma dipotso. Ngola **inthaviu** pakeng tsa hao le lekhanselara leo. [30]
- 2.3 Letona la Dipapadi le ne le etetse sekolong sa heno ho tla le kgothaletsa ho ba le seabo dipapading. O kgethilwe hore o etse puo ya teboho lebitsong la baithuti ka mora ditaba tseo tsa Letona. Ngola **puo** eo ya teboho. [30]
- 2.4 O **mohlophisi** wa lesedinyana la sekolo sa heno. Ngola molaetsa o yang ho baithutimoho moo o ba lakaletsang katleho le mahlohonolo ditlhahlobong tseo ba tla di ngola mafelong a selemo. [30]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3**

Kgetha mme o ngole tema E LE NNGWE ya bolelele ba mantswe a 100 ho isa ho a 120. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, mme o boele o lekole mosebetsi wa hao botjha ho hlaola diphoso.

- 3.1 Sekolo sa heno se rekile bese e tsamaisang bana ba sekolo, mme e bile e tla sebediswa molemong wa setjhaba ka ho nka maeto a malelele. Ngola **papatso** ka tshebetso ena e hlalositsweng. [20]
- 3.2 Bekeng ya phomolo ya dikolo kgweding ya Loetse le bile le dithuto tse ekeditsweng tseo ho tsona le neng le rutwa ke matitjhere a dikolo tse ding. Ngola **dayari** ya matsatsi ao a mahlano moo o hlalosang ka diketsahalo tsa matsatsi ao. [20]
- 3.3 O leetong le yang mose ho mawatle, mme o kopile e mong wa leloko ho sala a o hlokomella ntlo ya hao le tsohle. Fana ka **ditaello** tse hlakisang seo o lakatsang hore a se etse ha o ntse o le siyo. [20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100